

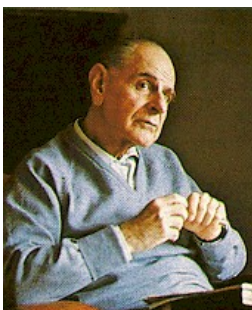
Popper, Karl Raimund (1902-1994) HIST. `popper.wav', `play"]

Filòsof austríac, nascut a Viena, de família acomodada d'origen jueu. La seva infància va transcórrer en plena Primera Guerra Mundial i, acabada la guerra, als 16 anys va decidir, per avorriment, abandonar l'escola i estudiar per compte propi. Es va inscriure a la universitat com alumne lliure -no es va matricular fins l'any 1922- i va assistir a cursos d'història, psicologia, filosofia i literatura, que tampoc va freqüentar massa, ja que només s'interessava per les matemàtiques i la física. En la seva joventut va simpatitzar amb el socialisme i, durant dos o tres mesos, es va adherir al comunisme.

El fet de veure com joves socialistes i comunistes han de morir en alguna de les seves activitats polítiques el desencanta del marxisme i el fa dubtar del seu caràcter científic. Del socialisme dirà més endavant que el seu intent de combinar llibertat i igualtat li sembla només «un bell somni» («Que la llibertat és més important que la igualtat»). A la convicció de l'escàs caràcter científic del «socialisme científic» -a la que ell atribueix haver-se convertit en un «falibilista», és a dir, en algú que manté que no és possible conèixer la veritat sinó només detectar l'error-, uneix aviat una altra convicció: la que algunes teories que es presenten com a científiques, com la **psicologia individual**, d'**Adler**, i la **psicoanàlisi**, de **Freud**, manquen de les característiques de la ciència. Ell mateix narra com li van cridar l'atenció, en la seva joventut, els intents d'Einstein (**veure exemple**) de sotmetre a prova les seves pròpies teories, enfront dels intents d'aquelles teories psicològiques de tenir sempre una explicació per a qualsevol fet. D'aquesta problemàtica juvenil va sorgir la seva teoria sobre el **criteri de demarcació** entre el que és ciència i el que no és **ciència**.

El 1928 presenta a la universitat de Viena la seva tesi de doctorat titulada «Sobre el problema del mètode en la psicologia del pensar», que assenyala el punt final del seu interès per la psicologia, a l'estudi de la qual havia dedicat uns quants anys, portat sobretot per la influència de **Karl Bühler**. A l'any següent és anomenat professor de matemàtiques i física en escoles d'ensenyament mitjà. Per aquesta data pren contacte amb membres del **Cercle de Viena**, sobretot amb Víctor Kraft i **Herbert Feigl**, amb els qui discuteix sobre **filosofia de la ciència**, i que l'indueixen a publicar les seves idees en forma de llibre. Aquest llibre, que havia de titular-se *Els dos problemes fonamentals de teoria del coneixement*, però que no es publica fins a 1979, es converteix, després de moltes converses i discussions amb altres filòsofs **neopositivistes**, en el nucli de *La lògica de la investigació científica* (versió alemanya, 1934; versió anglesa, 1959), considerat primer com una obra de crítica al Cercle de Viena, però que en realitat és una obra que proposa una nova teoria sobre el que cal entendre per «coneixement científic»: un coneixement no vertader ni probablement vertader, sinó simplement hipotètic. Amb l'annexió d'Àustria per Hitler, es veu obligat a abandonar Viena i després d'un intent d'establir-se a Anglaterra, emigra el 1936 a Nova Zelanda, on accepta un càrrec de professor en el Canterbury University College, en Christchurch. Allí aplica les idees metodològiques de *La lògica de la investigació científica* a les ciències socials, amb l'objectiu de fer una crítica al marxisme, i el resultat és la publicació -no sense gaires dificultats- de *Misèria de l'historicisme* (1945) i *La societat oberta i els seus enemics* (1945). El títol inicial d'aquesta última obra era «Falsos profetes: Plató-Hegel-Marx», i l'objectiu d'ambdós llibres era exposar com l'**historicisme** havia portat al **marxisme** i al feixisme. Va escriure aquests llibres com «contribució a la guerra», suposant que, acabat el conflicte bèl·lic, una de les necessitats més urgents seria la de defensar la llibertat contra tota forma de totalitarisme i autoritarisme. Aquestes obres representen la seva principal aportació al camp de la **metodologia** de les **ciències socials**. La postura ideològica que manifesta en elles ha fet que sigui considerat un decidit defensor del liberalisme modern, o fins i tot de l'ultraliberalisme.

El 1946 és anomenat professor de **lògica** i mètode científic en la School of Economics, de Londres, càrrec que mantindrà fins a la seva jubilació el 1969. Aquesta és l'època de més gran activitat intel·lectual de *Popper*, i ell la recorda en la seva *Autobiografia* com l'època més feliç de la seva vida en què va poder dedicar-se del tot a la solució de problemes

filosòfics (va mantenir una famosa discussió amb **Wittgenstein** sobre si existien o no vertaders problemes filosòfics) i de la que diu que, en el seu transcurs, «sospito que he estat el filòsof més feliç que mai hagi trobat». Molt crític amb el neopositivisme i la **filosofia del llenguatge**, s'oposa també a diverses classes d'epistemologies no realistes, com el fenomenisme, l'**idealisme**, el **pragmatisme**, etc. El 1950 viatja a Amèrica i dona conferències a Harvard i a Princeton, on discuteix amb **Einstein** sobre **determinisme** e **indeterminisme**. El 1962 publica *El desenvolupament del coneixement científic: Conjectures i refutacions*, obra el títol de la qual resumeix el mode com **Popper** entén el desenvolupament científic: la ciència avança mitjançant **conjectures** en forma de **hipòtesis**, la possible falsedat de les quals s'intenta descartar sotmetent-les a una possible **refutació** pels **fets**. Nomenat el 1969 professor emèrit de la London School of Economics, prossegueix incansable la seva intensa activitat amb noves obres, articles i conferències. El 1972, publica *Coneixement objectiu*, on, en oposició a la teoria del coneixement tradicional, que considera subjectiva per fundar-se en la **certesa**, proposa la seva teoria del coneixement objectiu, o del coneixement sense subjecte cognoscent, sostenint que el coneixement no consisteix tant en el problema de com fundem la certesa o la veritat, sinó més aviat en com es desenvolupa i acreix la **ciència**: a manera de conjectures que, en forma d'hipòtesis, es presenten com a solucions temptatives a problemes, acompanyades amb arguments crítics i intents de sotmetre-les a prova per descartar la seva falsedat; en aquesta obra presenta també la seva teoria dels **tres móns**.

La contribució investigadora de **Popper** comprèn així mateix el camp de les ciències socials. Interessat principalment per l'economia, l'ha preocupat també el problema del mètode científic en aquest tipus de ciències. Assisteix, el 1961, al Congrés de Sociologia d'Heidelberg, prenent part en l'anomenada *Methodenstreit*, o disputa del positivisme, on s'enfronten les postures mantingudes pel **racionalisme crític** i la **escola de Frankfurt**, i on **Popper** manté de forma conseqüent el seu rebuig a la manera d'entendre el **principi de contradicció** a què recorren els **dialèctics** alemanys, i defensa l'existència d'un sol **mètode científic** per a qualsevol classe de ciència, incloses les socials. El 1974 publica *Recerca sense fi. Una autobiografia intel·lectual*, i el 1977, en

col·laboració amb el fisiòleg i Premi Nobel, John Eccles, a qui havia conegut en la seva estada a Nova Zelanda, *El jo i el seu cervell*, obra que planteja el problema de la **interacció** entre el **cos i la ment**.

Els seus apèndixs a *La lògica de la investigació científica*, que va començar a redactar des de 1975, es van convertir en els seus últims escrits importants, titulats *Postscriptum: Després de vint anys*, (1983), i editats en tres volums com a *Realisme i l'objectiu de la ciència*, *L'univers obert* i *Teoria quàntica i cisma en la física*; en ells reelabora teories fonamentals anteriorment exposades: indeterminisme, realisme, objectivisme i teoria de la probabilitat, entre altres.

La filosofia de Popper

El racionalisme crític: «el problema de Kant», el criteri de demarcació i el falsacionisme

Popper ha donat a la seva filosofia el nom de **racionalisme crític**, que és tant una actitud racional general, com una **filosofia de la ciència**. Aquesta actitud crítica, que adopta com a mètode, sorgeix, per una part com una reflexió a partir del treball de **Sòcrates** com a model d'honestedat intel·lectual perquè afirma que el tret principal de la filosofia i de la ciència és la recerca sense acceptar mai cap dogmatisme, i, per altra part, del que ell anomena «el problema de Kant» -en quines condicions podem dir que un enunciat és científic-, o problema del **criteri de demarcació** entre el que és ciència i el que no ho és, que comença a plantejar-se des dels anys de la seva joventut i que desenvolupa com una teoria sobre la natura de la ciència, denominada **falsacionisme**.

La incomoditat que experimenta, cap a l'any 1919, amb relació a les teories de **Marx**, **Adler** i **Freud**, que es presentaven com a científiques, el va portar a comparar-les amb l'actitud que -segons observa- manté Einstein sobre les seves pròpies teories físiques; Einstein, lluny de desitjar confirmar a tota costa les seves teories, sosté que bastaria un només fracàs en una **predicció** per rebutjar-les, per la qual cosa anhela sotmetre-les a experimentació, cosa que

ocorre en ocasió de l'experiment d'Eddington de 1919, mentre que aquelles teories marxistes i psicològiques es consideren immunes a tota prova i es consideren verificades en tots els casos possibles. D'aquí, contraposant a l'intent de confirmar les pròpies teories l'intent de refutar-les, dedueix la seva teoria que el que defineix el caràcter científic d'una teoria és la seva **contrastabilitat**, i el que defineix a aquesta és la **refutabilitat**, i que una teoria és científica i significativa només si és en principi incompatible amb alguns fenòmens observables (**veure cita**).

Per establir la refutabilitat com a criteri de demarcació, *Popper* ha de criticar el criteri de demarcació admès pels neopositivistes del **Cercle de Viena**. Sostenen aquests que el criteri per acceptar un **enunciat** com a científic i significatiu és la seva **verificabilitat**, i que tot enunciat no verificable no és científic i que, per tant, manca de **significat**. *Popper* sosté, enfront d'aquest **criteri empirista del significat**, que el problema està a decidir què és científic i què no ho és, i que no ha d'identificar-se científic amb significatiu, de manera que molts enunciats no científics, com per exemple, els metafísics o filosòfics, són enunciats significatius, malgrat no ser científics: el criteri del caràcter científic d'un enunciat resideix en la seva **refutabilitat (veure text)**, però no el del significat. La fonamentació de la refutabilitat com a criteri porta al desenvolupament d'una nova concepció de **ciència** i de **teoria científica**.

L'asimetria entre verificació i refutació

Les ciències són sistemes de teories científiques, i aquestes han de concebre's com a aproximacions a la **realitat**, com «xarxes», diu metafòricament, que llancem per comprendre el **món**, «per racionalitzar-lo, explicar-lo i dominar-lo» (**veure cita**), i la manera d'aconseguir que la malla d'aquestes xarxes sigui cada cop més fina és procurant eliminar totes aquelles teories e **hipòtesis** que no diuen res sobre el món, perquè són falses. Ja que les teories i hipòtesis són **enunciats** universals, eliminarem de la ciència les hipòtesis falses sotmetent els seus enunciats universals a refutació. La asimetria lògica existent entre **verificació** i **refutació**, o confirmació i desconfirmació, quan es parla d'enunciats universals, justifica que *Popper* afirmi que la confirmació d'hipòtesi és irrellevant per establir la veritat d'una teoria, atès que un enunciat universal no és lògicament verificable, mentre que la refutació cobra tota la importància, ja que basta un sol cas de refutació per rebutjar com fals un enunciat universal. Milers de proves que confirmen que «els cignes són blancs» no fan vertader a aquest enunciat; en canvi, basta un sol cas de cigne negre per rebutjar-lo com fals. De la mateixa manera, en la metodologia científica no interessa esforçar-se per la confirmació de les teories i de les hipòtesis científiques: la teoria que afirma que les òrbites dels planetes de tot l'univers són el·líptiques no es demostra d'una forma concloent adduint exemples d'òrbites planetàries el·líptiques, mentre que un sol cas d'òrbita circular refutaria la hipòtesi. Vista aquesta asimetria, o disparitat de característiques respecte de la mateixa qüestió, no hi ha raó lògica perquè, en metodologia científica, s'esforci el científic a confirmar i salvar les pròpies teories; no pot demostrar-se que una teoria científica sigui vertadera, però és possible rebutjar-la com falsa. El que importa, per tant, és eliminar totes les teories falses sotmetent-les a intents de refutació. Això suposa un canvi de perspectiva en la teoria de la ciència mantinguda fins llavors (**veure text**).

El «problema de Hume»: la crítica a l'inductivisme

La **concepció heretada** de la ciència, impulsada sobretot pels patrocinadors del **Cercle de Viena** i el **neopositivisme** en general, sostenia una concepció de la ciència basada en l'**inductivisme**. La **inducció** importava tant en el **context de descobriment** de les hipòtesis com en el **context de justificació** d'aquestes. La ciència -se suposava- és inductiva, i les hipòtesis corresponen normalment per **generalització** dels casos particulars observats. A més a més, una hipòtesi es justifica, això és, es raona que és vertadera, sotmetent-la a la contrastació, el resultat de la qual pot ser la confirmació o la refutació. Si la hipòtesi resulta confirmada per la prova experimental, la hi admet com vertadera o, almenys, com **probable**; aquest moment de justificació és també inductiu, atès que es recolza sobre un raonament inductiu, com és l'esquema lògic de la **confirmació d'hipòtesi**.

A aquesta teoria inductiva de la ciència, oposa *Popper* el seu **deductivisme**. D'una banda, no és possible fundar la ciència en un procés d'inducció per **generalització** perquè, tal com va demostrar **Hume**, no està lògicament justificat passar d'enunciats particulars a enunciats

universals, i, a més a més, la ciència no part de l'observació de casos concrets, sinó dels problemes que susciten teories per resoldre'ls i qualsevol **observació** suposa ja una teoria prèvia, que és el que ens incita a observar. Com s'originen les hipòtesis és només una qüestió subjectiva o psicològica. L'important és com es justifiquen i, donada la impossibilitat de la verificació de les hipòtesis, la seva confirmació és irrellevant i només resulta rellevant la seva possible refutació. No és possible verificar teories, i el procés científic ha de concebre's com una elaboració d'hipòtesi, a manera de **conjectures**, de les que s'extreuen **prediccions** que es contrasten amb fets que puguin refutar-les, amb l'ànim d'eliminar les que resultin falses. Aquest mètode, anomenat de **conjectures i refutacions**, és el mètode propi de les **ciències empíriques** i *Popper* considera que és, al mateix temps, la solució al **problema de la inducció** -que anomena «el problema de Hume»-, que considera innecessària com a fonament de la ciència, pel fet que simplement no hi ha inducció (**veure text 1 i text 2**). Com entenia Kant, l'home imposa les seves hipòtesis -els seus propis punts de vista- a la natura, i les hipòtesis provenen de la ment humana, no de la natura; la natura, si de cas, les refuta.

Coneixement objectiu

Segons *Popper*, totes les ciències, tant les naturals com les socials, parteixen sempre de **problemes**, i les ciències, igual com fa la nostra entesa en altres casos, surten a l'encontre dels problemes presentant temptatives de solució, que no són sinó un cas concret del mètode general de **assaig i error**. Proposem intents de solució i els posem a prova i eliminem aquelles solucions que no ho són. L'esquema general d'aquest procediment és:

$$P_1 \rightarrow TT \rightarrow EE \rightarrow P_2$$

on **P1** és el problema inicial, **TT** la solució temptativa, o la hipòtesi o teoria, **EE** l'eliminació d'errors, mitjançant la discussió crítica o la contrastació empírica de la hipòtesi, i **P2** la nova situació problemàtica en què ens trobem després de l'intent de solucionar un primer problema.

Aquest és un esquema que pot aplicar-se no sols al mètode científic, sinó a l'**evolució** dels organismes particulars i a la mateixa evolució de les espècies. Així com tota adaptació és un intent de solució de problemes, així també tot augment de coneixement mitjançant la ciència és un intent de sortir d'una situació problemàtica. La diferència que existeix entre l'evolució biològica i la científica és que aquesta es du a terme d'una manera conscient i que l'home està interessat a eliminar els errors; i en això consisteix precisament la **racionalitat** humana: a recórrer voluntàriament a la crítica de les pròpies teories i opinions. Aquest recurs a la **crítica** es du a terme per mitjans lingüístics, és a dir, amb **arguments** i contrastacions. En ells ens expresseu mitjançant enunciats que tothom pot acceptar o rebutjar; són els enunciats que se sotmeten a crítica o a contrastació i que, per tant, constitueixen un saber objectiu, «tan objectiu com una catedral» construïda amb constants aportacions al llarg dels anys: la ciència no la constitueixen pensaments o idees subjectius (en els que importaria la **certesa** o la veritat), sinó enunciats, arguments, contrastacions i eliminació d'errors. I pel fet que tot això pot objectivar-se en enunciats, que poden ser criticats i contrastats, diem que la ciència és un coneixement objectiu, que no busca la certesa del subjecte, sinó el major acostament possible a la **veritat**.

L'ontologia popperiana: teoria dels tres móns

La teoria del coneixement objectiu permet a *Popper* elaborar una teoria ontològica (la seva cèlebre teoria dels tres móns) en la qual distingeix tres nivells de **realitat** i **tres classes de món**:

1. el **món u**, o món de les **coses** físiques ("El món de la física, de les pedres, dels arbres, de la química i de la biologia");
2. **món dos**, o món dels estats **mentals** i de les certes subjectives ("El món dels sentiments, de la por i de l'esperança, de les disposicions per actuar i de tota mena d'experiències subjectives"), i
3. **món tres**, o món del **coneixement** objectiu, format pels «continguts objectius del pensament», sobretot de la ciència i de les arts. Així, sosté *Popper*, la ciència és una

institució social: un conjunt estructurat d'accions humanes i resultat de l'activitat social de l'home (**veure cita**). El món tres, en tant que és el món dels continguts del pensament, inclou no solament les teories, sinó també els problemes, les discussions. En definitiva és el món de la cultura, que existeix independentment dels qui l'han creada, és un producte de l'evolució (entesa en sentit **darwinianà**, com una selecció de teories). "El món de l'esperit humà, els pensaments, però també de les obres d'art, dels valors ètics i de les institucions socials". El món 3 solament és possible a partir del desenvolupament d'un llenguatge pròpiament humà que a diferència dels animals (que només poden transmetre emocions), pot transmetre conceptes i idees. Així el fet de pensar pertany al món 2, però els continguts de la consciència són constitutius del món 3. El món 3 és un producte de l'home i, per tant, és sempre perfectible. L'home crea evolutivament un producte que és la cultura, que s'independitza i pren una realitat per ella mateixa. Per això Popper afirma que el món 3 es autònom. En el món 3 hi ha un veritable coneixement sense subjecte cognoscent perquè les teories s'emancipen dels seus autors i àdhuc sovint reben desenvolupaments que el seu autor mai no havia ni imaginat.

Mentre que **Plató** considerava que en la realitat hi havia dos nivells (món sensible i món intel·ligible), Popper descriu la realitat a partir de la divisió tripartita que hem esmentat. En aquesta divisió els móns 2 i 3 es corresponen al que Plató anomenava món de les Idees, més o menys modificat, ja que Popper no creu que les Idees existeixin tal qual, per si mateixes i separades del món 1, sinó que som nosaltres els qui les creem. Ara bé, a partir de la teoria del coneixement objectiu, malgrat que els móns 1 i 2 hagin estat creats per l'home esdevenen autònoms: creen les seves pròpies relacions i els seus propis problemes no intencionals.

Veritat i versemblança

Allò propi del mètode científic no és només comparar enunciats amb les seves possibles refutacions dels **fets**, sinó també comparar unes teories amb altres. Ambdues coses suposen concebre les teories científiques com una *aproximació a la veritat*. Popper distingeix, com a conceptes fonamentals, la idea de *veritat*, la idea de *contingut lògic i empíric d'una teoria* i la idea de *contingut de veritat d'una teoria, o aproximació a la veritat*, i els dóna la categoria de **idees reguladores**, o pautes directives en la pràctica científica.

El coneixement científic tendeix a la **veritat**, encara que, «la veritat no sigui l'únic objectiu de la ciència», ja que la ciència busca pròpiament la «veritat interessant», és a dir, aquella que resulta ser **explicació** i resposta als nostres problemes. El simple fet d'eliminar els **errors** o les hipòtesis que es consideren refutades és una forma d'acostament a la veritat.

El **contingut d'una teoria (veure text)** és la classe de les proposicions que poden deduir-se d'ella (contingut lògic) i la classe d'enunciats empírics (contingut empíric) que la teoria prohibeix (**veure exemple**). Cada enunciat que pot contradir a una teoria és un *falsador potencial* d'aquesta i el nombre de possibles falsadores d'una teoria o d'una hipòtesi està en relació directa amb la quantitat d'afirmacions, o capacitat explicativa, d'una hipòtesi: com més afirma una hipòtesi (capacitat explicativa), més gran és el nombre de possibles falsadores; quant més gran és el seu contingut empíric (nombre més gran de possibles falsadores), més gran és també la seva refutabilitat. Per consegüent, com més refutable és una hipòtesi, més grans són el seu contingut lògic i el seu contingut empíric i més gran la seva aproximació a la veritat. (En cap cas pot dir-se que sigui vertadera, perquè basta amb què un dels possibles falsadores correspongui en realitat a un fet, perquè la teoria quedi empíricament falsada; **veure corroboració, versemblança**).

Que les teories científiques poden estar més o menys prop de la veritat, significa també que descriuen la **realitat** i que parlen del món, perquè la contrastabilitat de les hipòtesis significa que determinats fets del món no poden ocórrer (**veure cita**); la ciència busca descriure i explicar la realitat (**veure cita**).

D'aquesta manera la ciència es concep com un conjunt de teories que s'accepten provisionalment, mentre no resulten refutades per intents constants i rigorosos d'aconseguir que ho siguin. La ciència és saber provisional, conjectura: «no sabem, només suposem», i el seu quefer consisteix pròpiament en «criticar teories». Tot coneixement és hipotètic,

conjectural, i la vertadera **teoria del coneixement** consisteix en l'examen crític de les teories; per això, «la veritat no és l'únic objectiu de la ciència», sinó la «veritat interessant», aquella que ve a ser **explicació** i resposta als nostres problemes.

Filosofia social i política

En *La misèria de l'historicisme* i *La societat oberta i els seus enemics*, Popper desenvolupa la seva filosofia social i sobretot la seva filosofia de la història, i aplica al terreny pràctic les idees fonamentals de la seva filosofia de la ciència. Manté que en realitat només hi ha un tipus de ciència, aquella que recorre a hipòtesis falsables, i si de cas, hi ha diferents classes de **problemes**, per a la resolució de la qual inventem hipòtesis històriques, econòmiques o psicològiques, segons el cas. Ara bé, els principis metodològics de la ciència natural no són directament aplicables a les **ciències humanes**: en aquestes no hi ha lleis tan rigorosament definides ni les seves hipòtesis són tan clarament refutables. El mètode crític de Popper, consistent en falsar teories a través del seu contacte amb els fets, es converteix en les ciències socials en l'actitud *crítica* que ens porta a analitzar situacions històriques o socials concretes problemàtiques, els nostres intents de solució i les conseqüències inesperades d'aquestes temptatives. Però si en les **ciències de la natura** el mètode crític persegueix l'eliminació de les hipòtesis falses, en les ciències socials l'actitud crítica busca l'eliminació dels mals i errors socials.

Popper rebutja, junt amb l'**historicisme** -doctrina que sosté que l'objectiu de les ciències socials és establir lleis generals que regeixin la història amb igual caràcter **determinista** que les lleis de la natura, i que critica específicament en *La misèria de l'historicisme*, aquelles interpretacions de la història que la transformen en una **totalitat**, l'ànima de la qual són els grans homes, les nacions o els períodes històrics; no hi ha cap totalitat d'aquest tipus i no hi ha més curs de la **història** que el que determinen les accions lliures dels homes que interactuen entre si i que lliurement decideixen l'orientació, el sentit i la finalitat que volen donar a les seves **accions**. El futur no està determinat per cap llei de tipus històric; és lliure i està obert a la lliure aplicació dels nostres coneixements sobre el món. «Ni la natura ni la història ens poden dir el que hem de fer».

En *La societat oberta i els seus enemics*, i continuant amb la mateixa temàtica, se centra en la crítica a **Plató, Hegel i Marx** -enemics de la societat oberta, en tant que filòsofs que han alimentat amb les seves idees i principis a l'historicisme- i analitza les característiques d'aquesta societat, que no és més que la democràtica. La «societat oberta», la societat democràtica, és aquella en què els individus poden exercir lliurement les seves facultats crítiques i l'única compatible amb la seva idea d'*actitud crítica* i **racionalisme crític**.

Només hi ha dos sistemes de govern: la democràcia i la dictadura, és a dir, aquella forma en què és possible enderrocar al govern sense vessament de sang per mitjà d'una votació, i aquella en què això és impossible. Popper substitueix l'antiga problemàtica platònica, exposada en la *República*, sobre "qui ha de governar?" per la pregunta "hi ha formes de govern rebutjables?" Hi ha formes de govern que poden impedir la substitució d'un govern incompetent o dolent? I fa seves les paraules que Tucídides posa en boca de Pèricles: «Només uns pocs estem capacitats per governar, però tots som capaços de jutjar una política».

El nostre judici de la política en la societat oberta ha de comprendre no sols l'esforç per mantenir la capacitat i la llibertat de poder destituir el governant sense vessament de sang, sinó també la lluita pel domini de la raó, la justícia, el dret, la llibertat i l'abolició de la guerra (**veure text**). El polític, per la seva banda, ha de limitar-se a lluitar contra els mals concrets de la societat, en comptes d'intentar imposar o combatre valors superiors, com la **felicitat**.

Llibertat enfront de la història, enfront de l'**Estat**, i optimisme davant l'avanç de la civilització en el present i en el futur constitueixen les característiques generals fonamentals de la filosofia social i política de Popper.

Obres de Karl Popper

Logik der Forschung: Zur Erkenntnistheorie der modernen Naturwissenschaft, Springer, Berlín 1934; como *The Logic of Scientific Discovery*, Hutchinson-Basic Books, Londres-Nueva York 1959.

The Open Society and Its Enemies, 2 vols., Routledge, Londres 1945.
The Poverty of Historicism, Routledge, Londres 1957.
Conjectures and Refutations: The Growth of Scientific Knowledge, Routledge-Basic Books, Londres-Nueva York 1963.
Objective Knowledge: An Evolutionary Approach, Clarendon Press Oxford 1972.
Postscript to The Logic of Scientific Discovery, 3 vols., Hutchinson, Londres 1982.
Unended Quest: An Intellectual Autobiography, The Library of Living Philosophers Inc., Londres 1974.

Traduccions al castellà:

La sociedad abierta y sus enemigos, Paidós, Buenos Aires 1957.
La miseria del historicismo, Alianza-Taurus, Madrid 1973.
La lógica de la investigación científica, Tecnos, Madrid 1977, 4ª ed.
El desarrollo del conocimiento científico: Conjeturas y refutaciones, Paidós, Buenos Aires 1979, 2ª ed.
Conocimiento objetivo, Tecnos, Madrid 1974.
Búsqueda sin término: un enfoque evolucionista, Tecnos, Madrid 1977.
Sociedad abierta, universo abierto. Conversaciones con F. Kreuzer, Tecnos, Madrid 1984.
Realismo y el objetivo de la ciencia, Tecnos, Madrid 1985.
El universo abierto. Un argumento en favor del indeterminismo, Tecnos, Madrid 1986.
Un mundo de propensiones, Tecnos, Madrid 1992.
En busca de un mundo mejor, Paidós, Barcelona 1994.
La responsabilidad de vivir. Escritos sobre política, historia y conocimiento, Paidós, Barcelona-Buenos Aires-México 1995.
- i K. Lorenz, *El porvenir está abierto*, Tusquets, Barcelona 1992.
- i J. Eccles, *El yo y su cerebro*, Labor, Barcelona 1993.
El cuerpo y la mente, Paidós, Barcelona, 1997.
El mito del marco común, Paidós, Barcelona, 1997.
Sociedad abierta, universo abierto, Tecnos, Madrid, 1997.
Los dos problemas fundamentales de la epistemología, Tecnos, Madrid, 1998.
El mundo de Parménides, Paidós, Barcelona 1999.

Algunes traduccions catalanes:

Coneixement objectiu, Edicions 62, Barcelona 1999.
Un món de propensions, Edicions 62, Barcelona 1993.
La lògica de la investigació científica, Edicions 62, Barcelona 1993.

Enllaços:

<http://www.alcoberro.info/V1/popper.htm>

<http://www.geocities.com/asarsanedas/popper.htm>

<http://www.fti.uab.es/sgolden/docencia/3worlds/3worlds.htm>